

Buiten Spelen

ONAFHANKELIJK PLATFORM VOOR SPELEN, SPORTEN EN BEWEGEN IN DE BUITENRUIMTE

1 maart 2015
2 juni 2015
3 september 2015
4 december 2015

acquirepublishing
AANGENAAM KENNIS MAKEN

**Special
Interactief
spelen**

- Janke Wesselius onderzoekt effecten van het groene schoolplein
- Kidspanel: op bezoek bij Speeltuin Weidedorp in Hengelo
- Modder aan je broek in VINEXwijk Schuytgraaf

INTERVIEW MET JANNEKE WESSELIUS

Onderzoek naar de effecten van het groene schoolplein

'Ondanks dat er in de literatuur meer aandacht komt voor de positieve effecten van natuur voor kinderen, is er nog grote behoefte aan meer kennis en handvatten.'

Ontwerp en beheer

Het is belangrijk dat het ontwerp en de aanleg van een groen schoolplein gebeurt door ervaren ontwerpers en hoveniers. De pleinen worden door kinderen intensief gebruikt en moeten dus wel tegen een stootje kunnen. Als na een regenbui het plein een modderpoel is geworden... ja, dan gaat er wel iets mis. De aanleg en het onderhoud is dus een belangrijke basis. Ook de overdracht van deze kennis naar leerkrachten is belangrijk. Hoe onderhoud je het plein? Alleen aanleggen is niet voldoende.

In Nederland vergroenen steeds meer basisscholen hun schoolplein met onder meer boomstammen, speelbosjes, heuvels, bloembedden, grasvelden en moestuinen. Leerlingen, leerkrachten en ook de directie van scholen vinden zo'n groen plein prettiger¹⁾. Leerkrachten zien mogelijkheden om het groene plein in te zetten als onderwijsomgeving. Maar wat zijn nu de concrete opbrengsten als het gaat om de ontwikkeling van kinderen? En wat is de meerwaarde van een groen schoolplein voor het onderwijsleerproces? Janke Wesselius onderzoekt wat de 'leer'kracht is van groene schoolpleinen.

Auteur: Wijnand Beemster

De 'leer'kracht van groene schoolpleinen

Het onderzoeksproject 'De 'leer'kracht van groene schoolpleinen' wordt uitgevoerd binnen een samenwerkingsverband van Hogeschool Leiden, Vrije Universiteit Amsterdam, Veldwerk Nederland, Thomas More Hogeschool, de Sophia Stichting, Fonds 1818 en Rijksuniversiteit Groningen.

Wesselius is als promovendus verbonden aan de Vrije Universiteit Amsterdam. Het onderzoek naar de 'Leer-kracht van Groene Schoolpleinen' valt onder het lectoraat Natuur en Ontwikkeling Kind van Dieuwke Hovinga aan de Hogeschool Leiden. Het onderzoek wordt begeleid door Prof. Agnes van den Berg van de Rijksuniversiteit Groningen en Prof. Mark van Vugt en Dr. Jolanda Maas van de Vrije Universiteit.

WAAROM HET ONDERZOEK?

"Twee redenen liggen ten grondslag aan het onderzoek, dat in 2013 is gestart en in 2017 klaar moet zijn. Ten eerste is er een gebrek aan inzicht in de meerwaarde van een groen schoolplein voor de ontwikkeling en het welzijn van kinderen. Ten tweede ontbreken kennis en handvatten om het groene schoolplein te benutten als onderwijsomgeving. In lijn daarmee hebben we in het onderzoeksproject twee trajecten uitgezet. Het

eerste traject is erop gericht om te onderzoeken wat de meerwaarde is van het spelen en leren op een groen schoolplein voor de ontwikkeling en het welzijn van kinderen. In het tweede traject onderzoeken we samen met schoolteams hoe een groen schoolplein integraal gebruikt kan worden als onderwijsleeromgeving. Met behulp van het onderzoek willen we de wetenschappelijke kennis over de effecten van het vergroenen van schoolpleinen vergroten en bijdragen aan het ontwikkelen van theorieën om deze effecten te verklaren. Hiernaast is onze ambitie om leerkrachten handvatten te bieden om het plein in de dagelijkse onderwijspraktijk te gebruiken als onderwijsleeromgeving en de meerwaarde daarvan inzichtelijk te maken."

WAT IS EEN GROEN SCHOOLPLEIN?

"Een groen schoolplein is een plein dat ontworpen is om kinderen te stimuleren in en met de natuur te spelen en te leren. Er is geen vaststaand

concept, dat is juist zo leuk. Er is veel variatie mogelijk en eigenlijk kan een groen schoolplein ook altijd groeien en veranderen. Alleen al omdat je natuurlijk te maken hebt met seizoenen. Voor inspirerende voorbeelden raad ik aan om het rapport over succes- en faalfactoren van het ontwerp van groene schoolpleinen van Jolanda Maas te lezen²⁾."

HOE ZIET EEN GESLAAGD GROEN SCHOOLPLEIN ER VOLGENS JOU UIT?

"Een school met een plein met een ruime diversiteit aan natuurlijke elementen. Met plekken om lekker te klimmen, te klauteren, te rennen en te ravotten. Met plekken die je zintuigen stimuleren en waar kinderen zich terug kunnen trekken en tot zichzelf kunnen komen. Een plein met bijvoorbeeld ook waterelementen of met een moestuin. Op zo'n plein gaat het niet alleen om het stimuleren van bewegen. Het plein moet zo zijn ontworpen dat kinderen vrijheid kunnen ervaren om te kiezen voor een activiteit die bij hen past. Tegelijk moet het een plein zijn dat uitdaagt om te leren, te onderzoeken en te verkennen."

HOE KUN JE VANUIT GROEN LEER-KRACHT GENEREREN?

"Dat is de vraag. Genereer je als leerkracht (mens) de leerkracht uit de natuur of genereert de natuur een leerkracht die je als leerkracht

(mens) kunt leren zien en ontdekken en in kunt zetten in het onderwijs? In de praktijk blijkt het voor leerkrachten en schoolteams nog best wel pittig om de groene buitenruimte als onderwijsleeromgeving te benutten. Desondanks zijn veel leerkrachten er erg enthousiast over en denken ze dat het hun onderwijs kan verrijken. Zo geven zij bijvoorbeeld aan dat het kansen biedt voor kinderen om ervaringsgericht en levensecht te leren, dat het ontspanning kan brengen in het onderwijs en dat het mogelijkheden biedt voor passend onderwijs. Toch zijn er nog voldoende obstakels, zoals werkdruk, angst voor een gebrek aan overzicht buiten en soms ook het gevoel bij leerkrachten dat ze geen kennis hebben over 'groen' en dat ze onvoldoende zijn opgeleid voor dit type buitenonderwijs."

LEER-KRACHT VAN DE NATUUR KAN OOK ZONDER LEERKRACHT?

"Een kind kan ook leren van de natuur zonder dat dit gestuurd wordt door een leerkracht. Gewoon door te spelen, bezig te zijn, grenzen te verkennen, te ontdekken... Een kind dat op het strand een kasteel bouwt, is ook aan het leren (ontwikkelen), een kind dat op z'n rug in het gras naar wolken kijkt net zo goed. In die zin zit er in de natuur een enorme verscheidenheid aan leerkracht, die wil ik graag onderzoeken. Maar ook proberen te verklaren: waarom zou een kind dat opgroeit

Noten:

¹⁾ Maas, J., Tauritz, R.L., Van der Wal, A., Hovinga, D. (2013). Groene Schoolpleinen, Een wetenschappelijk onderzoek naar de effecten voor basisschoolleerlingen. Amsterdam: Vrije Universiteit Amsterdam. bit.ly/onderzoek-groene-schoolpleinen

²⁾ Maas, J., Muller, R., Hovinga, D. (2014). Groene schoolpleinen: succes- en faalfactoren bij een duurzaam ontwerp van groene schoolpleinen. bit.ly/ontwerp-groene-schoolpleinen

Tips & tricks

- Leer van elkaar en met elkaar. Dus ga op onderzoek uit en deel je kennis.
- Creëer, of het nu om aanleggen of onderwijs geven gaat, draagvlak. Zorg dat er niet één iemand is die alles wil, maar doe het samen.
- Vergeet vooral niet om de stem van de kinderen te laten gelden.
- Neem de tijd om te genieten van je groene schoolplein.
- Voor lesgeven buiten: ga ervaren, het oefenen.
- Laat kinderen vooral wat langer en vaker buiten spelen op de groene schoolpleinen.

Groene speeltuin in Oisterwijk.

met meer natuur om zich heen, zich 'beter' ontwikkelen dan een kind in de stad? Welke ervaringen, kansen krijgt de een en mist de ander? Niet om een stad of een betegeld schoolplein slechter weg te schrijven, maar onderzoeken waar het verschil zit en waarom."

WAT ZIJN DE RESULTATEN VAN JE ONDERZOEK TOT NU TOE?

"Het is echt een heel leuk, groot project dat naar mijn idee niet alleen op (nationaal en internationaal) wetenschappelijk niveau kan bijdragen aan de kennis over de 'natuur en kinderen', maar daarnaast ook direct van nut kan zijn voor leerkrachten, kinderen en Pabostudenten in de praktijk. Dat is in elk geval waar ik, en de andere onderzoekers, hard voor werken. Het onderzoek is in volle gang, het is nog te vroeg om heel stellig iets te schrijven over de resultaten. Toch, met

dit voorbehoud enkele voorlopige resultaten. Kinderen lijken een stuk positiever te zijn over hun nieuwe groene schoolplein, in vergelijking met hun oude betegelde plein. Zo vinden ze het natuurlijker en geven ze het een hoger cijfer. Ook zijn de kinderen positiever over de kenmerken van het groene schoolplein in vergelijking met hun betegelde oude plein. Het plein is een avontuurlijker, mooiere en fijnere plek geworden. In het kader van het thema groen als onderwijsleeromgeving doen vijf schoolteams mee aan een training van twee jaar waarin we al experimenterend en ontdekkend de mogelijkheden van de groene buitenruimte verkennen en leerkrachten sterken in hun competentie om kinderen te laten leren in interactie met de groene buitenruimte. Wat we op basis van de voorlopige resultaten kunnen vaststellen is dat het heel belangrijk is om ervaring op te doen. Gewoon gaan oefenen, uitproberen, durven. En vooral ook samenwerken. Met je team op onderzoek uit gaan. Ook erg belangrijk: ervan genieten en successen vieren!"

JE WERKT OOK MET PABOSTUDENTEN?

"Wat ik zelf extra boeiend vind aan het onderzoek is dat er niet alleen een nauwe samenwerking is ontstaan met leerkrachten, maar ook met Pabostudenten. Pabostudenten werken mee aan beide trajecten en zo hopen we dat het onderzoek een directe impact heeft op hun opleiding. Zowel om ze te leren hoe je onderzoek doet, maar ook in hun ontwikkeling als leerkracht die de waarde van groen als onderwijsomgeving inziet en kan gebruiken."

groeneschoolpleinen.nl

Rapport project 'leer'kracht groene schoolpleinen:
Wesselius, J., Maas, J., Hovinga, D. (2015). De 'leer'kracht van schoolpleinen.
bit.ly/leerkracht-schoolpleinen

Website Lectoraat Natuur en Ontwikkeling Kind, Hogeschool Leiden: bit.ly/natuur-ontwikkeling

Project: Boerenerf als archeologische speeltuin

- Locatie: Wehl
- Opdrachtgever: Gemeente Doetinchem
- Ontwerp: Ontwerpatelier gemeente Doetinchem
- Uitvoering: Speelmaatje Speelprojecten (Spankeren)
- Projectduur: juni 2014 – juni 2015

Tijdens archeologisch onderzoek ter voorbereiding op het nieuwbouwplan

Net boven Emmeloord ligt de onlangs geopende recreatieplas Wellerwaard. Hier kan uitgebreid worden gezwommen en gespeeld. Het recreatiegebied is een schakel in de recreatief-toeristische verbinding tussen Emmeloord en het Kuinderbos. Om de aantrekkingskracht te verhogen is Speelplan gevraagd diverse speelobjecten te ontwerpen speciaal voor deze locatie. Er is gekozen voor een maritiem thema, omdat op deze plek vroeger grote schepen voeren. Binnen het thema is een zand-waterspel en een groot scheeps-

Thematische recreatieplas Wellerwaard

- Locatie: Emmeloord
- Opdrachtgever: Gemeente Noordoostpolder
- Ontwerp: Speelplan
- Uitvoering: Boer Speeltoestellen
- Projectduur: juni 2013 – april 2015

Heideslag in Wehl zijn op meerdere plaatsen bodemvondsten gedaan en sporen aangetroffen die wijzen op vroege bewoning van dit gebied. Zoals een houten waterput, grondsporen van een woon/stalboerderijtje en een Spieker; een primitief voorraadhuisje voor graan. Een mooie aanleiding om op deze plek een speelgebied in te richten met een knipoog naar

wrak gerealiseerd. Een grondwaterpomp, een archimedesspiraal en verschillende watergoten zorgen voor veel speelplezier. Kleine piraten-bootjes met zandtakel en een heuse klim-fuik versterken het thema. Het scheepswrak is de eyecatcher van het strand. Dit piratenwrak bestaat uit een

de streekhistorie. Na een marktverkenning kreeg Speelmaatje de opdracht om samen met het gemeentelijk ontwerpatelier een speelerf uit te werken en in te richten met bespeelbare replica's. Dat resulteerde in een compleet boerenerf met verschillende bespeelbare gebouwen gebaseerd op de ijzertijd (800 tot 50 voor Christus).

boeg, kraaiennest en achterstevan: drie objecten met veel verschillende klim- en klautermogelijkheden. Speciaal is dat de boeg in het water ligt, wat het nog spannender maakt om op te spelen. Er is bewust gekozen voor Robinia, passend in de sfeer van het natuurgebied.

Project:

Nederland bouwt gestaag aan de uitbreiding van het areaal speelruimte. In dit projectenoverzicht presenteren wij recent gerealiseerde speeltuinen, -pleinen en -parken. Het gaat om projecten die wij bijzonder vinden of die innovatief zijn en nét dat beetje extra hebben om te fascineren en te inspireren. Hebt u ook een project dat voor deze rubriek in aanmerking komt? Stuur uw voorstel met een impressie van het project naar onze redacteur Reinoud Schaatsbergen via reinoud@acquirepublishing.nl.

Project: 'Mijn' speelpark West

- Locatie: Kerkrade West
- Opdrachtgever: Gemeente Kerkrade
- Ontwerp: OBB ingenieursbureau
- Uitvoering: KOMPAN i.s.m. Krambam-boul, Nooijen Terreinrichting
- Projectduur: maart 2015 – juni 2015

Deze speeltuin is gebaseerd op de kolenmijnen die vroeger in Kerkrade veelvuldig aanwezig waren. De speelvoorzieningen zijn ontworpen op basis van een aantal kenmerkende onderdelen van de voormalige mijnen en zijn dan ook speciaal hiervoor gefabriceerd. De speelplek is opgebouwd met een centrale klim- en klautercombinatie als blikvanger. Een toren met schachtwiel bovenop een heuvel weerspiegelt het cultuurogoed van de gemeente. In de toren zijn meerdere verdiepingen die bereikbaar zijn via trappen en netten. Onder de toren wordt in

de heuvel met betonnen (riool)buizen een gangstelsel aangelegd dat verwijst naar de mijngangen. De toren is weer verbonden met een brug naar een 'loods' die verwijst naar de kolenfabriek. Dit is een waterspeelplaats met diverse water-

speeltoestellen en fungeert zogenaamd als kolenwasserij. Voor de peuters wordt een arbeidersdorpje ingericht met huisjes, een winkeltje, een kerkje en een station met een locomotief. In 2016 wordt in een tweede fase nog een doolhof aangelegd.

Project: Toegankelijke spelruimte voor de Vijfhoek

- Locatie: Heiloo
- Opdrachtgever: Stichting de Waerden / Vrienden van de Vijfhoek
- Ontwerp: Huisman Hoveniers – FlexiBilo Speeltoestellen
- Uitvoering: Huisman Hoveniers – FlexiBilo Speeltoestellen
- Projectduur: 2013 – juni 2015

Huisman Hoveniers BV – FlexiBilo Speeltoestellen heeft de totale renovatie van de buitenruimte verzorgd bij Orthopedagogisch Dagcentrum de Vijfhoek te Heiloo. Deze organisatie heeft als doel kinderen met een beperking te stimuleren en zich verder te ontwikkelen in een aangepaste, prettige omgeving. De inrichting is in nauwe samenwerking met de bestuursleden van de 'Vrienden van de Vijfhoek' ontworpen, waarbij veel attributen custom made gemaakt zijn.

Zo is er een loungeplek gerealiseerd waarbij kinderen die niet mobiel zijn d.m.v. een tillift in een prettige omgeving kunnen 'chillen'. Bij de meeste objecten is het uitgangspunt geweest dat zowel kinderen staand als rolstoelgebruikers er gebruik van kunnen maken. Denk hierbij aan de

hoogte van spelpanelen, een speciale waterspeeltafel, een kweektafel voor plantjes en een zandtafel. Ook het meubilair is aangepast en er zijn diverse soorten schommels geplaatst te denken aan een mandschommel en een rolstoelschommel.

Project: Uitdagerend Rembrandtpark

- Locatie: Amsterdam
- Opdrachtgever: Gemeente Amsterdam
- Ontwerp: Ontwerp- en ingenieursbureau Carve
- Uitvoering: IJreka Speeltoestellen
- Projectduur: april – mei 2015

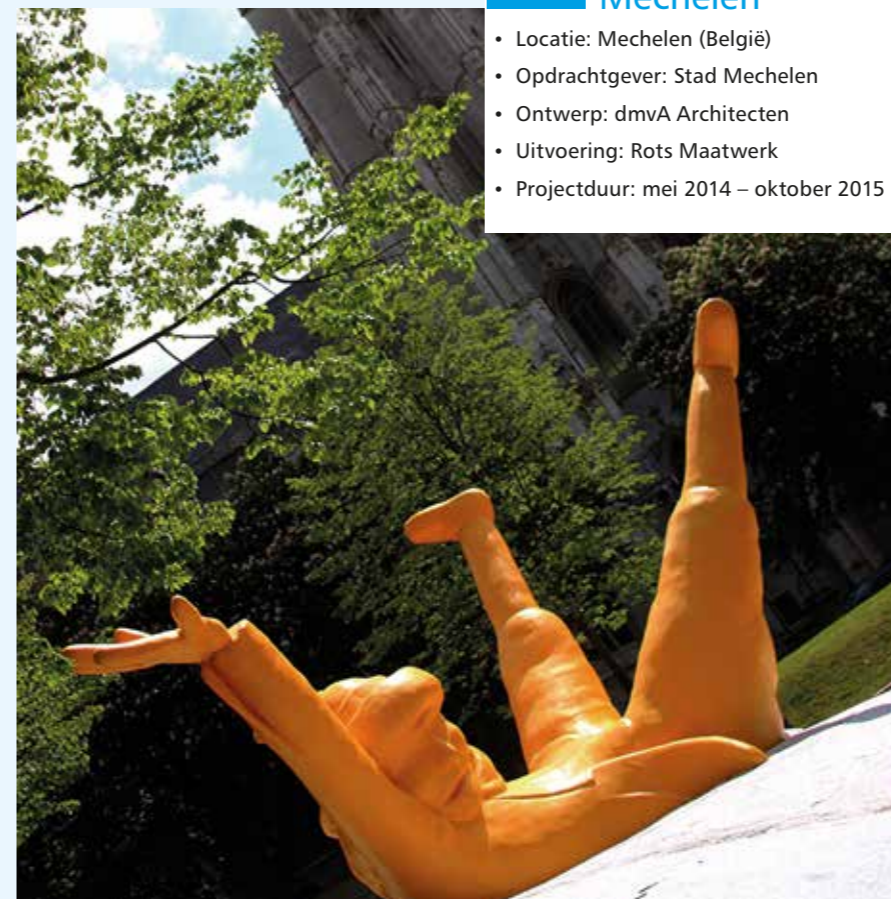
Het Rembrandtpark te Amsterdam is voorzien van de nieuwe hype op het gebied van buitensport: een calisthenics parcours. Deze sport wordt uitgeoefend

in de openlucht waarbij oefeningen worden gedaan in combinatie met eigen lichaamsgewicht en minimale apparatuur. Mike Bigiman, een bekende naam binnen

calisthenics, nam het initiatief om het parcours te plaatsen. Na goedkeuring vanuit de gemeente kon het tekenwerk beginnen, waarvoor ontwerp- en ingenieursbureau Carve ingeschakeld werd. In overleg met Mike werd de inhoud van het parcours bepaald. Het calisthenics parcours is ontwikkeld aan de hand van een aantal standaard componenten uit het onderhoudsarme Delta Staal assortiment, die binnen IJreka Speeltoestellen is geproduceerd. IJreka Speeltoestellen biedt tevens de mogelijkheid om het parcours in een natuurlijke uitstraling te leveren.

Project: 6 installaties voor kinderstad Mechelen

- Locatie: Mechelen (België)
- Opdrachtgever: Stad Mechelen
- Ontwerp: dmvA Architecten
- Uitvoering: Rots Maatwerk
- Projectduur: mei 2014 – oktober 2015

In de binnenstad van het Belgische Mechelen zijn zes interactieve speelinstallaties geplaatst. Deze in het oog springende elementen moeten Mechelen weer als Kinderstad op de kaart zetten. Het gaat om de volgende installaties: Fontein in de Melaan, dansende poppen op het Cultuurplein, reuzenopslinjoor op het Sint-Romboutskerkhof, Labyrint aan de Sint-Katelijnekerk, vervormbare volumes aan de Zoutwerf en vijfhoeken op de Vijfhoek. De interactieve elementen variëren van waterstralen die reageren op de bewegingen die je maakt en Led-verlichting die reageert op je aanwezigheid tot fysiek klimmen, trekken of duwen. "We wilden ook in het straatbeeld duidelijk maken dat Mechelen een echte kinderstad is, zonder terug te grijpen naar de clichés van typische speeltuinen. Deze installaties zijn modern, interactief en hebben hier en daar een knipoog naar het aanbod en de historie van onze stad," aldus schepen van Jeugd Greet Geypen.

Met je smartphone het bos in

Meer kinderen in de natuur, willen we dat niet allemaal? Alleen, die smartphones en tablets houden ze binnen. Maar is dat wel zo? Kun je die apparaten niet gewoon mee naar buiten nemen?

Tips

- Volg een gps-tocht of ga op zoek naar een geocache
- Zet Google Earth in om te kijken naar natuur in Nederland
- Maak met je smartphone een foto van een vlinder, paddenstoel of vogel. Zoek hem daarna op in een app
- Download apps met honderden verschillende wandelingen door heel Nederland
- Maak een digitaal verslag van het bouwen van een hut
- Organiseer een digitaal kinderfeestje in de natuur

Tip

Zoek je een app voor in de natuur? Kijk dan bij Eduapp: eduapp.nl/profielen/natuurkind/lijsten/met-je-smartphone-het-bos-in

Een spiegel om een paddenstoel te bekijken, een kompas om de richting te bepalen of een app om een afstand te meten; er kan veel met een *smartphone* en dit is nog maar een begin.

Je hoort het steeds vaker: kinderen kijken alleen nog maar op een scherm en komen niet meer in de natuur. Kinderen komen inderdaad minder vaak in contact met de natuur dan hun grootouders, maar concurrentie was er altijd al. Denk aan de tv en de spelcomputer. Natuur is, net als veel andere dingen, belangrijk voor kinderen, maar die apparaten gaan nooit meer weg. Waarschijnlijk gaan ze alleen op een andere manier deel uitmaken van ons leven. Hoe zet je die digitale apparaten in, in het onderwijs en bij het buitenspelelen?

Altijd je naslagwerk op zak met een app

Technologie in de natuur; het klinkt toch als een tegenstelling. Er zijn prachtige naslagwerken over de natuur en natuurlijk zoekkaarten. Alleen zitten die niet altijd allemaal in je rugzak en als je onverwachts in het bos bent, heb je waarschijnlijk alleen je smartphone op zak. En dat is handig. Kinderen zien vaak eerder een insect dan volwassenen en het is erg leuk om zelf uit te zoeken wat het is. Daar zijn veel apps voor.

Speuren naar dieren

Dierenzoeker is een app speciaal voor kinderen: er staan 400 dieren in die rond het huis leven. Het leukste is om apps te combineren. Laat kinderen een foto nemen van vogels, bomen, vlinders en daarna kunnen ze de dieren determineren met een andere app. Of laat ze geluiden opnemen met Soundcloud, daarna geluiden naluisteren op een vogelapp en proberen de vogel te herkennen. Er zijn ook speciale lensjes. Bij een levenloos insect geeft de microscoop lens een bijzonder effect.

Speuren naar sporen

Zoeken naar sporen, dat vinden kinderen leuk, en het is leerzaam. Met de app 'Spoorzoeker' van Staatsbosbeheer kunnen kinderen als ze een spoor vinden meteen aan de slag. Welk dier hoort bij dit spoor? In de app zitten ook hele handige hulpmiddelen zoals een zaklamp, een liniaal en een kompas.

Social media in het bos?

Hebben de kinderen een vraag over planten of dieren? De boswachters van Natuurmonumenten op en Staatsbosbeheer zijn eenvoudig te bereiken via social media. Combineer een spannende speurtocht of geocache met digitale middelen en laat de kinderen foto's van de natuur verspreiden via Instagram of Pinterest, of vragen stellen via Twitter. Zo leren ze niet alleen iets over de natuur, maar meteen ook over mediawijsheid.

Gamen in 't bos

Veel kinderen vinden het leuk om met een smartphone of tablet te gamen. Met Los in 't bos spelen kinderen in het bos, het park of op het groene schoolplein. De app werkt met *augmented reality* en legt een extra laag over de werkelijkheid. Ze zien dus op het scherm een weerspiegeling van hun eigen omgeving, bijvoorbeeld het bos met daarin verschillende dieren. Ze zorgen voor een uil of een hert en krijgen van de boswachter allerlei opdrachten. Ze moeten rennen, springen of soms juist muisstil staan. En als de kinderen klaar zijn met gamen, mogen ze een virtuele boom plaatsen op een plek naar keuze. Misschien wel op dat saaie schoolplein na een excursie in de natuur of gewoon zomaar midden op de stoep.

Met je smartphone het bos in...

Met je smartphone het bos in... is de titel van een boek door Jolanda Pikkaart over kinderen, natuurbeleving en technologie, geschreven voor ouders, het onderwijs en natuurliefhebbers. Centrale vragen zijn: hoe kun je ict en nieuwe media inzetten om kinderen vaker in contact te brengen met de natuur? In het boek staan praktische voorbeelden van apps, sites en ander digitaal materiaal die je als leerkracht of ouder in kunt zetten. Het boek biedt daarnaast ook inspiratie om zelf op pad te gaan en de natuur te zien, ruiken, proeven, horen en voelen en ondertussen nieuwe media in te zetten. Met concreet lesmateriaal, oefeningen en verwijzingen naar organisaties en sites biedt het een overzicht om te leren over de natuur en ict. *Met je smartphone het bos in...* is op maart 2014 verschenen en kost 19,95 euro. Zie ook: www.metjesmartphonehetbosin.nl

JOLANDA PIKKAART is natuurjournaliste en schreef voor (groot)ouders en het onderwijs een ideeënboek voor buitenactiviteiten met ict.

boomfeestdag.nl/
losintbosdierenzoeker.nl/
staatsbosbeheer.nl/spoorzoeker/

Auteurs: Saskia Oranje en Karin Dorrepaal

In Krimpen aan den IJssel renoveerde SCoop 240 rijwoningen voor woningcorporatie QuaWonen. Natuurlijk duurzaam; de woningen voldoen weer aan de huidige comforteisen, ruim 60% energiebesparing en gemiddeld vijf labelsprongen. Maar voor goed wonen is sociale duurzaamheid minstens zo belangrijk. SCoop ontwikkelde een 'groeiplan' voor de buurt. Een van de initiatieven: een waterspeelplaats voor kinderen.

SASKIA ORANJE,
DOOR architecten in
Amsterdam.

Het tweede burenerf met op de voorgrond de kruidentuin, daarachter pergola's en speel-elementen.

'Als je een beetje beter wil zijn, wees competitief. Als je exponentieel beter wil zijn wees dan coöperatief.'

KARIN DORREPAAL,
DOOR architecten in
Amsterdam.

Aan de slag met de burenen

Het groeiplan startte met het 'bouwdepot'. Op een braakliggend terrein midden in de buurt werd een tijdelijke buitenwerkplaats ingericht. De hele zomer door konden ook de kinderen uit de buurt tijdens bouwfestivals onder professionele begeleiding meubels maken voor huis en tuin. Bankjes,

Bollen planten langs het pad.

plantenbakken en tafels van hout, gemaakt van restmateriaal uit de gerenoveerde woningen.

Aanleg burenerven

Stap twee was het realiseren van 'burenerven': informele, groene plekken voor ontmoeting. Het braakliggende terrein dat was omgedoopt tot bouwdepot, werd al snel vrijwillig overgenomen door oudere en jonge bewoners. Momenteel wordt er volop getuinierd, iedereen kan meedoen. Het eerste burenerf was geboren!

Uitdagend

De burenerven dagen kinderen uit om actief met de handen en voeten in de aarde te gaan. Dat komt door de natuurlijke vormgeving en spelelementen, zoals een waterspeelplaats. Maar ook door de kinderen te betrekken bij het bouwen en aanleggen, zoals het zelf mee helpen timmeren of bollen planten. Zo hielpen timentalenten mee bij de jeu de boulesbaan op het eerste burenerf.

Moeizame start

Het tweede en derde burenerf hadden een wat moeizamere start. Het budget voor de 'sociale duurzaamheid' was uitgeput, en ook de gemeente zat krap bij kas. Een subsidie vanuit de stadsregio Rotterdam leek een reële optie. De aanvraag leek even mis te gaan op de kleine regeltjes. De bewoners lieten het er niet bij zitten en maakten een touringbustocht naar het kantoor van de stadsregio om handtekeningen aan te bieden. Dat was een schot in de roos: het plan werd goedgekeurd!

Veerkracht vereist

Vol goede moed werd gestart met het ontwerpen van een burenerf op een grijs pleintje met valse wipkip en afgebladderde schommel. De omwonenden kregen alle vrijheid om mee te denken over de inrichting. Na heel wat workshopavonden, bouw- en ontwerpdagen, emotionele briefwisselingen, persoonlijke gesprekken en veel veerkracht was het ontwerp gereed, waaronder een burenerf met natuurlijke speel-, sport- en zitelementen.

Duidelijkheid en polderen werkt

Het ontwerpproces voor het laatste burenerf werd weloverwogen anders aangepakt: één workshop met omwonenden, waarbij iedereen één gewenste functie op het beoogde groenstrookje (schaal 1 op 10) kon plakken. Ook kon men aangeven wat absoluut niet gewenst was. Natuurlijk paste het ruimtelijk niet allemaal naast elkaar, laat staan dat het mooi werd én iedereen elkaars wensen meteen begreep. Maar er ontstond begrip voor elkaars wensen én men

begreep dat alles samen moest gaan komen in één ontwerp. Het ontwerpsteam kon met de wensen van bewoners aan de slag, en een groen en veelzijdig ontwerp was het resultaat. Binnen een paar weken is het plantsoentje veranderd een kruidentuin met insectenhotel, pergola's voor druiven en een (water)speelplaats. Het openingsfeest, georganiseerd door de bewoners, was een succes!

Leerpunten

Terugkijkend op het proces valt te concluderen dat voor alle stakeholders het van belang is dat bij aanvang duidelijk is wanneer inbreng mogelijk is (en wanneer niet meer). Ook is het nuttig, zo niet noodzakelijk, om een bewustzijn te creëren dat samen een ontwerp maken betekent dat er consensus bereikt moet worden. Een ontwerpsteam heeft de taak om met visie en flair een totaalplaatje te maken, waarin de bewoners zich mee afficheren. Zo ontstaat een sociaal duurzame buurt die weer 50 jaar mee kan.

september 15 - 3

BuitenSpelen

Simpel Coöperatief

SCoop staat voor Smpel Coöperatief. Dit team combineert de expertise van aannemer, installatie- en duurzaamheidsadviseur, sociaal ontwerp en architect vanaf dag één. Bij elk project zijn de bewoners de start voor maatwerk. SCoop is een samenwerking met DOOR architecten, DPA Cauberg-Huygen, Hemubo Bouw, Kleinschalige Culturele Producties en Rudy Uyttenhaak Architectenbureau. Het groeiplan is gemaakt met QuaWonen, bewoners, Maakcollectief de Bende, Lagendijk tuin en landschapsarchitecten en de gemeente Krimpen aan den IJssel.

facebook.com/burenerf.krimpen

Links: Kinderen op bootcamp
Rechts: Samen timmeren en je eigen speelplek bouwen.